

බස්නාහිර පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව
 Department of Education - Western Province
අධ්‍යාපන වොදු සහකිත පත්‍ර (ලක්ෂ පෙළ) විභාගය - 2023
 General Certificate of Education (Advanced Level) Examination - 2023
13 ශේෂීය - පෙරණුරු ප්‍රශ්න පත්‍රය - 2023 දෙසැම්බර්
 Grade 13 – Practice Paper – 2023 December

රුකාක විද්‍යාව II
Chemistry II

02 S II

වය තුනකි
Three hours

අමතර කිහිවම් කාලය - මිනිත්තු 10 පි.
Additional Reading Time - 10 minutes

නම: පනතිය :

AL API (PAPERS GROUP)

- ❖ ආචර්ජිත වගුවක් 18 පිටුවේ සපයා ඇත.
- ❖ ගණක යන්ත්‍ර භාවිතයට ඉඩ දෙනු නොලැබේ.
- ❖ සර්වත්‍ර වායු නියතය $R = 8.314 \text{ JK}^{-1} \text{ mol}^{-1}$
- ❖ ඇලිගාඩිරේ නියතය $N_A = 6.022 \times 10^{23} \text{ mol}^{-1}$
- ❖ ජ්ලාන්ක්ගේ නියතය $h = 6.626 \times 10^{-34} \text{ Js}$
- ❖ ගැරඹී නියතය = 96500 C/mol
- ❖ ආලෝකයේ ප්‍රවේශය $C = 3.0 \times 10^8 \text{ ms}^{-1}$

A කොටස - ව්‍යුහගත රට්තා

- ❖ ප්‍රශ්න සියල්ලටම මෙම ප්‍රශ්න පත්‍රයේ දී ඇති ඉඩ ප්‍රමාණයේ පිළිතුරු සපයන්න.
- ❖ මධ්‍යි පිළිතුරු එක් එක් ප්‍රශ්නයට ඉඩ සලසා ඇති තැන්වලට ලියන්න. මේ ඉඩ ප්‍රමාණය පිළිතුරු ලිවිමට ප්‍රමාණවත් බව ද දිරිස පිළිතුරු බලාපොරොත්තු නොවන බව ද සලකන්න.

B කොටස සහ C කොටස - රට්තා

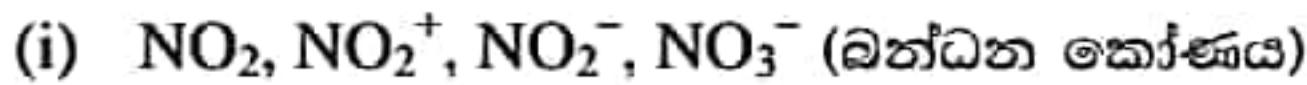
- ❖ ප්‍රශ්න 4 කට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.
- ❖ එක් එක් කොටසින් ප්‍රශ්න දෙක බැංකින් තෝරා ගනිමින් ප්‍රශ්න හතරකට පිළිතුරු සපයන්න.
- ❖ සම්පූර්ණ ප්‍රශ්න පත්‍රයට නියමිත කාලය අවසන් වූ පසු A, B සහ C කොටස්වලට පිළිතුරු A කොටස මුදින් තිබෙන පරිදි එක් පිළිතුරු පත්‍රයක් වන සේ අමුණා භාර දෙන්න.
- ❖ ප්‍රශ්න පත්‍රයෙහි B සහ C කොටස් පමණක් විභාග ගාලාවෙන් පිටතට ගෙන යා හැකිය.

විභාග අංකය :		
A	කොටස	ප්‍රශ්න අංකය
	1	
	2	
	3	
	4	
	5	
	6	
	7	
	8	
	9	
B	10	
එකතුව		
ප්‍රතිගතය		
I පත්‍රයට ලක්ෂණ		
II පත්‍රයට ලක්ෂණ		
එකතුව		
ප්‍රතිගතය		
අවසාන ලක්ෂණ		

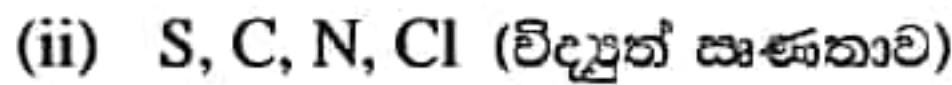
A කොටස - ව්‍යුහගත රිච්‍රිඩ්

- සියලුම ප්‍රශ්නවලට පිළිනුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නය සඳහා තියෙන් ලකුණු ප්‍රමාණය 100 කි.)

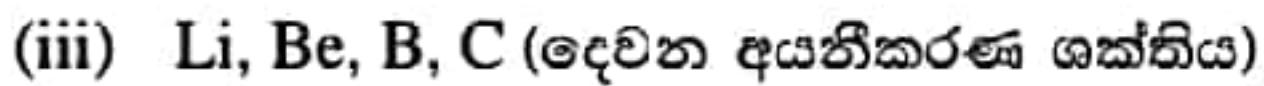
1. (a) පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිනුරු සපයන්න. (එක් එක් ප්‍රශ්නය සඳහා තියෙන් ලකුණු ප්‍රමාණය 100 කි.)

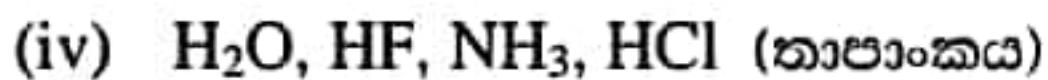
..... < < <

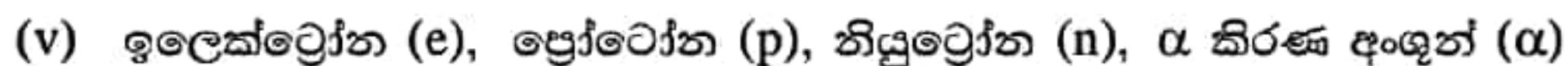
..... < < <

..... < < <

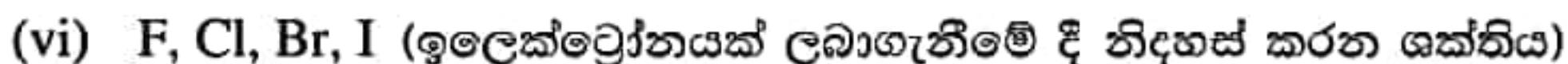

..... < < <

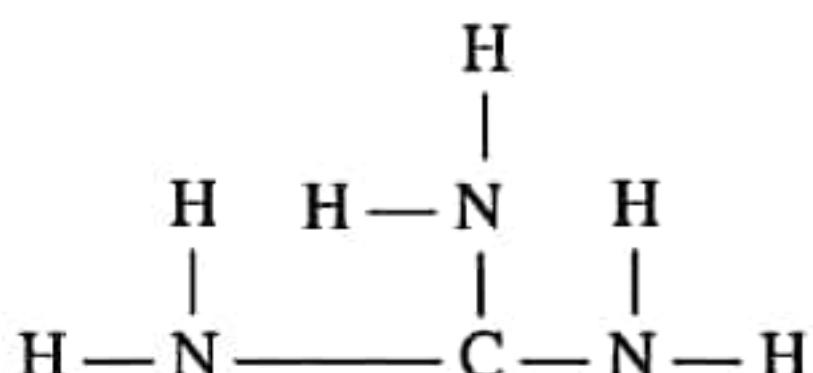
ආරෝපණය අනුපාතයේ විශාලත්වය (දතා සාණ නොසලකා)
ස්කන්ධය

..... < < <

..... < < <

(b) (i) CH_6N_3^+ අයනයේ සැකිල්ල පහත දක්වා ඇත.

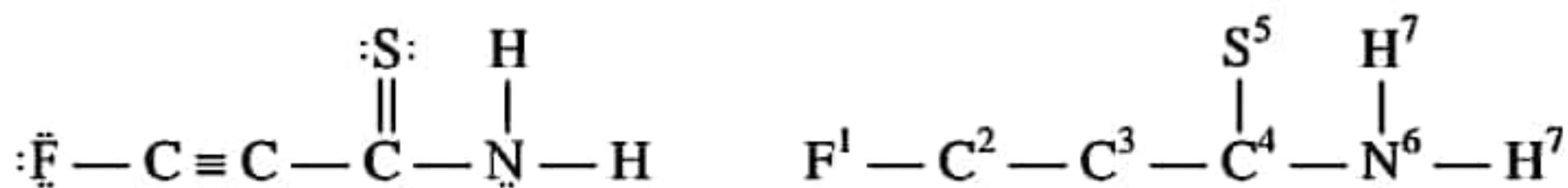

CH_6N_3^+ අයනයේ ලුවිස් ව්‍යුහය අදින්න.

AL API (PAPERS GROUP)

(ii) ඉහත මබ විසින් අදින ලද ව්‍යුහයට අමතරව CH_6N_3^+ අයනය සඳහා පැවතිය හැකි සම්පූර්ණක්ත ව්‍යුහ ඇද ඒ එක එකක් ඉහත (i) හි අදින ලද ව්‍යුහයට සාපේක්ෂව වඩා ස්ථාපි ද? තැන්තම් අස්ථාපි ද?, තැන්තම් සම ස්ථාපි ද? යන්න එක් එක් ව්‍යුහය යටින් සඳහන් කරන්න.

(iii) පහත දක්වා ඇත්තේ C_3H_2SNF හි ලුටිස් ව්‍යුහයයි. ඔබගේ පහසුව සඳහා පරමාණුවල සිදු කරන ලද අංකනයන් රීට යාබදුව දක්වා ඇත.

(I) මෙහි C^2 , C^3 , C^4 හා N^6 පරමාණු පිළිබඳව අසා ඇති තොරතුරු පහත වගුවේ ලක්ෂු කරන්න.

	C^2	C^3	C^4	N^6
VSEPR ලුගල ගණන				
ඉලෙක්ට්‍රෝන ලුගල ජයාමිතිය				
හැඩය				
මුහුමිකරණය				

(II) ඉහත අණුවේ පවතින පහත අසා ඇති පරමාණු අතර සාදන සිග්මා (ර) බිජ්ධන සැදීමට සහභාගි වන පරමාණුක / මූහුම් කාක්ෂික වර්ගය සඳහන් කරන්න.

- (1) F¹ හා C² අතර F¹ - C² -

(2) C² හා C³ අතර C² - C³ -

(3) C³ හා C⁴ අතර C³ - C⁴ -

(4) C⁴ හා S⁵ අතර C⁴ - S⁵ -

(5) C⁴ හා N⁶ අතර C⁵ - N⁶ -

(6) N⁶ හා H⁷ අතර N⁶ - H⁷ -

(III) ඉහත පරමාණුවල අංකනයන්ම සළකමින් පහත අසා ඇති පරමාණු අතර පය (π) බන්ධන සැදිමට සහභාගී වන පරමාණුක කාක්ෂික හඳුනාගන්න.

- (1) C² හා C³ අතර C² - C³ -
 (2) C⁴ හා S⁵ අතර C⁴ - S⁵ -

(IV) පහත පරමාණු වටා පවතින බන්ධන කෝෂවල ආසන්න අගයන් සඳහන් කරන්න.

$$C^2 = \dots, C^3 = \dots, C^4 = \dots, N^6 = \dots$$

(V) C^2 , C^3 , C^4 යන N^6 පරමාණුවල විද්‍යුත් සාර්ථකව වැඩිවන පිළිවෙළට සකස් කරන්න.

$$\dots \leq \dots \leq \dots \leq \dots$$

(c) පහත තොරතුරු සඳහන්හි.

- සිග්මා (r) බන්ධනයකින් එකිනෙක බැඳී ඇති විෂමලජාතිය පරමාණු 2ක බන්ධන දිග (d), ඒවායේ අරයයන් (r_1 හා r_2) සහ එම පරමාණු දෙකේ විද්‍යුත් යූතා වෙනස (ΔE_N) අතර සම්බන්ධය;

(මෙහි $C = 9 \text{ pm}$ වන අතර අනෙකුත් දිග පිළිබඳ තොරතුරු 6 pm (පිකෝ මීටර) ඒකතවලින්ම වනු ඇත. $1 \text{ pm} = 10^{-12}\text{m}$)

- බන්ධනයක් සම්පූර්ණයෙන්ම අයනිකරණය වීම යනු ඉලෙක්ට්‍රොනයක් සම්පූර්ණයෙන්ම ලබා ගැනීම හෝ පිට කිරීම වන අතර එසේ නොවන තෙක් එහි අයනික ප්‍රතිශතය $\frac{e}{m} \times 100\%$ මගින් ලබා දේ. (මෙහි e යනු එක් ද්වීපුෂ්‍රයක ආරෝපණය වන අතර m යනු ඉලෙක්ට්‍රොනයක ආරෝපණයයි.)

- තනි බන්ධනයකින් බැඳී ඇති පරමාණු 2ක් අතර ද්වීපුෂ්‍ර සූර්ණය (μ)

$$\mu = \frac{e}{m} d \text{ යන්නෙන් ලබා දේ.}$$

ද්වීපුෂ්‍ර සූර්ණය D (Debye) / ඩිජි වලින් ප්‍රකාශ කළ හැකි අතර $1 D = 3.34 \times 10^{-30} \text{ Cm}$ වේ.

ඉහත තොරතුරු ඇසුරීන් පහත ප්‍රයෝගවලට පිළිතුරු සපයන්න.

- (i) HF හි අයනික ප්‍රතිශතය 43.8% ද, ඉලෙක්ට්‍රොනයක ආරෝපණය $1.6 \times 10^{-19} \text{ C}$ ද වේ නම් HF හි පවතින ද්වීපුෂ්‍රයක ආරෝපණය කොපමණ ද?

- (ii) HF හි ද්වීපුෂ්‍ර සූර්ණය (μ) $1.91 D$ වේ නම් HF හි බන්ධන දිග කොපමණ ද?

AL API (PAPERS GROUP)

- (iii) F හි විද්‍යුත් සාණනාව 4.0 ද, H හි 2.1 ද, F පරමාණුවේ අරය 71 pm ද වේ නම් H පරමාණුවේ අරය කොපමණ ද?

2. (a) හඳුනා නොගත් දාවණ 4ක් පරික්ෂණ තල 4ක ඇත. ඒවා P, Q, R, S ලෙස නම් කර ඇත. දාවණවල තිබිය යුත්තේ BaCl_2 , MgCl_2 , NaOH සහ H_2SO_4 ය.
- පහත වගුවේ දුක්වන පරිදි ඒවා මිශ්‍ර කරන ලදී.

මිශ්‍ර කළ දාවණ	නිරීක්ෂණ
P හා Q	පුදු අවක්ෂේපයක් සැළදේ. එය අම්ලවල දිය නොවේ.
P හා R	පැහැදිලි දාවණයක් ලැබේ. ප්‍රතික්‍රියා මිශ්‍රණය රත්වේ.
R හා S	පුදු අවක්ෂේපයක් සැළදේ.
Q හා S	පැහැදිලි දාවණයක් ලැබුණි.

(i) P, Q, R, S හඳුනාගන්න.

P =

Q =

R =

S =

• (ii) සිට (iv) දක්වා ප්‍රතික්‍රියා සඳහා තුළින සමිකරණ ලියන්න.

(ii) P හා Q මිශ්‍ර කළ විට සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.

.....

(iii) P හා R මිශ්‍ර කළ විට සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.

.....

(iv) R හා S මිශ්‍ර කළ විට සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.

(b) A නම අවරුණ ජලය දාවණයේ ඇතායන 2ක් හා කැටුවනයක් අඩංගු වේ. මෙම අයන හඳුනාගැනීමට පහත පරීක්ෂණ සිදු කරන ලදී. එක් එක් පරීක්ෂණය සඳහා A දාවණයන් අථත් කොටසක් බැහින් හාවතා කරන ලදී.

	පරීක්ෂණය	නිරීක්ෂණය
(1) (I)	ත. HCl එකතු කරන ලදී.	අවරුණ වායුවක් පිටවිය.
(II)	පිට වූ වායුව ලෙඛි ඇසිවේටවලින් තෙත් කර ලද පෙරහන් කඩ්දාසියක් මගින් පරීක්ෂා කරන ලදී.	වරුණය වැඩිලි පැහැදේ සිට කොල පැහැයට වෙනස් විය.
(III)	පිට වූ වායුව ආම්ලිකාන පොටැසියම් බිඡිතෙක්මේටවලින් තෙත් කරන ලද පෙරහන් කඩ්දාසියක් මගින් පරීක්ෂා කරන ලදී.	වරුණය වැඩිලි පැහැදේ සිට කොල පැහැයට වෙනස් විය.
(2) (I)	ජලය AgNO ₃ ස්වල්පයක් එකතු කරන ලදී.	ලා කහ අවක්ෂේපයක් (J) ලැබේ.
(II)	අවක්ෂේපය පෙරා වෙන් කර එයට වැශ්චර තනුක HNO ₃ , අම්ලය එකතු කරන ලදී.	කහ අවක්ෂේපයක් (K) ලැබේ. වායුවක් පිටවේ.
(III)	පිටවන වායුව (1)(III) පරීක්ෂාව සඳහා යොමු කරන ලදී.	තැඹිලි පැහැදේ සිට කොල පැහැයට වරුණය වෙනස් වුණි.
(IV)	කහපාට K අවක්ෂේපය පෙරා, වෙන්කර, සෝදා, සාන්ද NH ₄ OH එකතු කරන ලදී.	අවක්ෂේපය දිය නොවේ.
(3) (I)	ජලය දාවණයේ ස්වල්පයකට NaOH එකතු කරන ලදී.	වායුවක් පිටවේ.
(II)	පිටවූ වායුව නෙස්ලර ප්‍රතිකාරකය මගින් පෙගැඩු පෙරහන් කඩ්දාසියක් මගින් පරීක්ෂා කරන ලදී.	පෙරහන් පත්‍රය දුමුරු පාට විය.

(i) පරීක්ෂණ අංක (1)(I) හි දී ලැබෙන නිරීක්ෂණයට හේතු විය හැක්කේ කවර වායු / වායුවක් ද?

.....

(ii) පරීක්ෂණ අංක (2)(I) හි දී ලැබෙන ලා කහ පාට අවක්ෂේපයේ (J) අඩංගු සංයෝග මොනවා ද?

.....

(iii) A හි පවතින ඇතායන දෙක මොනවා ඇ?

.....

(iv) A හි පවතින කැටුයනය කවරේ ඇ?

.....

(v) පහත අවස්ථාවල දී ලැබෙන නිරික්ෂණවලට හේතුවන ප්‍රහේදවල රසායනික සූත්‍ර ලියන්න.

(I) (2)(II) දී ලැබෙන කහ අවක්ෂේපය (K).

(II) (3)(I) දී ලැබෙන වායුව.

(vi) (1)(III) දී සිදුවන ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුළින රසායනික සමිකරණය ලියන්න.

.....

3. (a) (1) $2\text{ClO}_{2(\text{aq})} + 2\text{OH}^{-}(\text{aq}) \longrightarrow \text{ClO}_3^{-}(\text{aq}) + \text{ClO}_2^{-}(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l})$ යන ප්‍රතික්‍රියාව සලකන්න. ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවේ සිසුතාව සෙවීම සඳහා $T^{\circ}\text{C}$ උෂ්ණත්වයේ දී සිදු කළ පරීක්ෂණයකින් ලැබූ ප්‍රතිඵල පහත වගුවේ දැක්වේ.

පරීක්ෂණය	ආරම්භක $[\text{ClO}_{2(\text{aq})}] / \text{mol dm}^{-3}$	ආරම්භක $[\text{OH}^{-}(\text{aq})] / \text{mol dm}^{-3}$	ආරම්භක සිසුතාවය $\text{mol dm}^{-3}\text{s}^{-1}$
1	0.015	0.025	1.3×10^{-3}
2	0.015	0.050	2.6×10^{-3}
3	0.045	0.025	1.2×10^{-3}

(i) $\text{ClO}_{2(\text{aq})}$ හා $\text{OH}^{-}(\text{aq})$ වලට සාර්ථකව ප්‍රතික්‍රියාවේ පෙළ හා සිසුතා නියතය ගණනය කරන්න.

AL API (PAPERS GROUP)

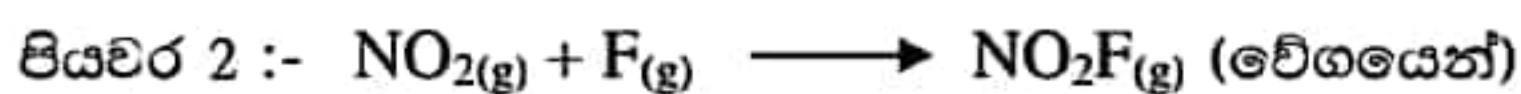
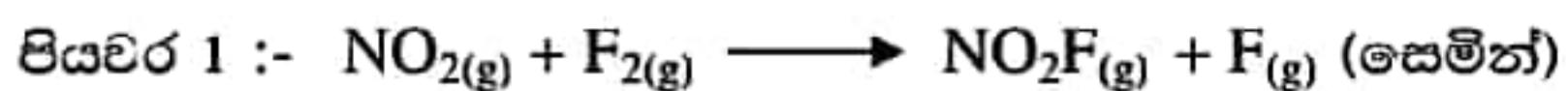
(ii) ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා සිසුතා සමිකරණය ලියන්න.

.....

(2) $A \longrightarrow B + C$ පළමු පෙළ ප්‍රතික්‍රියාවකි. A හි ආරම්භක සාන්දුණය 0.4 mol dm^{-3} නම්, 450s කට පසුව A හි සාන්දුණය කොපමත ඇ? ($K = 7.7 \times 10^{-3} \text{ s}^{-1}$)

$$\left[\text{පළමු පෙළ ප්‍රතික්‍රියාවක් සඳහා අර්ථ ණව කාලය } (t^{1/2}) = \frac{0.693}{K} \right]$$

(b) $\text{NO}_{2(g)}$ හා $\text{F}_{2(g)}$ අතර ප්‍රතික්‍රියාව පලකන්න.

(i) ඉහත දී ඇති යන්තුණු සඳහා සම්පූර්ණ ප්‍රතික්‍රියාව ලියන්න.

.....

(ii) ඉහත යන්තුණුයේ අතරමැදි එලය හඳුනා ගන්න. සේතු දක්වන්න.

.....

(iii) T උප්සන්වයේ දී ප්‍රතික්‍රියාවේ සිසුතා නියතය K නම් ප්‍රතික්‍රියාවේ වේග නියමය සඳහා ප්‍රකාශනයක් ලියන්න.

.....

(iv) $\text{F}_{2(g)}$ ට සාපේක්ෂව ප්‍රතික්‍රියාවේ පෙළ කොපමණ ද?

.....

(v) ප්‍රතික්‍රියාවේ සිසුතාවය හා $\text{F}_{2(g)}$ සාන්දුණු අතර විවෘතය පහත ප්‍රස්ථාරයේ ඇද දක්වන්න.

($\text{NO}_{2(g)}$ හි සාන්දුණු නියතව පවත්වා ගන්නා බව උපකල්පනය කරන්න.)

(vi) T උප්සන්වයේ දී $\text{NO}_{2(g)}$ සාන්දුණු 2.5 mol dm⁻³ හා $\text{F}_{2(g)}$ සාන්දුණු 4.0 mol dm⁻³ වන අතර ප්‍රතික්‍රියාවේ සිසුතාවය 1.44×10^{-3} mol dm⁻³ s⁻¹ වේ. සිසුතා නියතය (K) ගණනය කරන්න.

AL API (PAPERS GROUP)

- (vii) ඉහත $\text{NO}_{2(g)}$ සහ $\text{F}_{2(g)}$ අතර ප්‍රතික්‍රියාව තාපදායක නම් අදාළ ප්‍රතික්‍රියාවේ විභව ශක්ති පැතිකඩි දී ඇති ප්‍රස්ථාරයේ ඇද පෙන්වන්න.

පහත ඒවා ප්‍රස්ථාරයේ ලකුණු කරන්න.

- Ea₁ - පළමු පියවරේ සක්තිය ශක්තිය
Ea₂ - දෙවන පියවරේ සක්තිය ශක්තිය
TS₁ - පළමු සක්තිය සංකීර්ණය
TS₂ - දෙවන සක්තිය සංකීර්ණය
 ΔH - එන්තැල්පි විපරයාසය

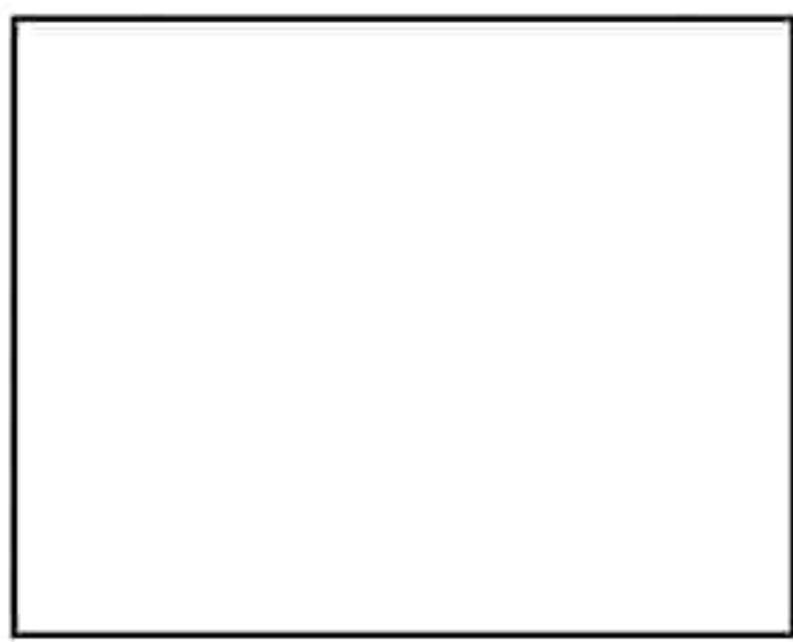
- (viii) පළමු සක්තිය සංකීර්ණය (TS₁) හි ව්‍යුහය අදින්න. (කැබේන බන්ධන හා සැදෙන බන්ධන කඩුරිවලින් දක්වන්න.)

AL API (PAPERS GROUP)

4. (a) A, B, C, D යනු අණුක සූත්‍රය C_6H_{10} ව්‍යුහ සමාචාර්යාවේ හතරකි. මේ සියල්ලම $\text{Cu}_2\text{Cl}_2/\text{NH}_3$ සමග තද දුමුරු පාට අවක්ෂේප සාදයි. මෙවායින් D පමණක් ප්‍රතිරුප අවයව සමාචාර්යාව දක්වයි. D හා A යනු C හි දාම සමාචාර්යාව වන අතර, B යනු D හි ස්ථාන සමාචාර්යාවයි. A, B හා D ක්විනොලින් වලින් විෂ කරන ලද Pd/BaSO_4 උත්පේරක හමුවේ හයිඩ්‍රිජනිකරණය කළ විට E, F හා G සැදේ. මෙයින් G සිසිල් සාන්ද H_2SO_4 සමග පිරියම් කළ විට සැදෙන එලය ජ්ලය යොදා තහැක කර රත් කළ විට H සැදේ. H සාන්ද H_2SO_4 යොදා රත් කළ විට සැදෙන I එලය ජ්ඩාමිනික සමාචාර්යාව දක්වයි.

- (i) A, B, C, D, E, F, G, H හා I වල ව්‍යුහයන් පහත කොටු තුළ අදින්න.

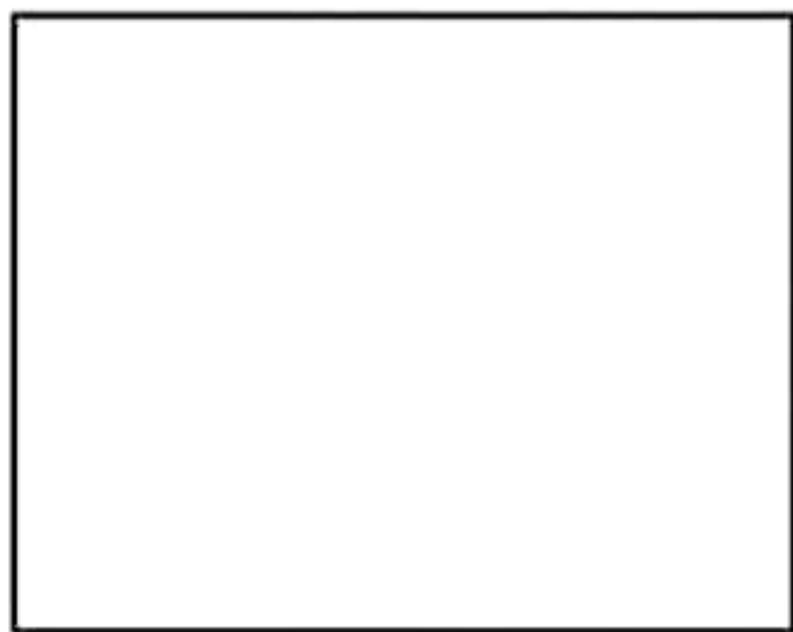
D

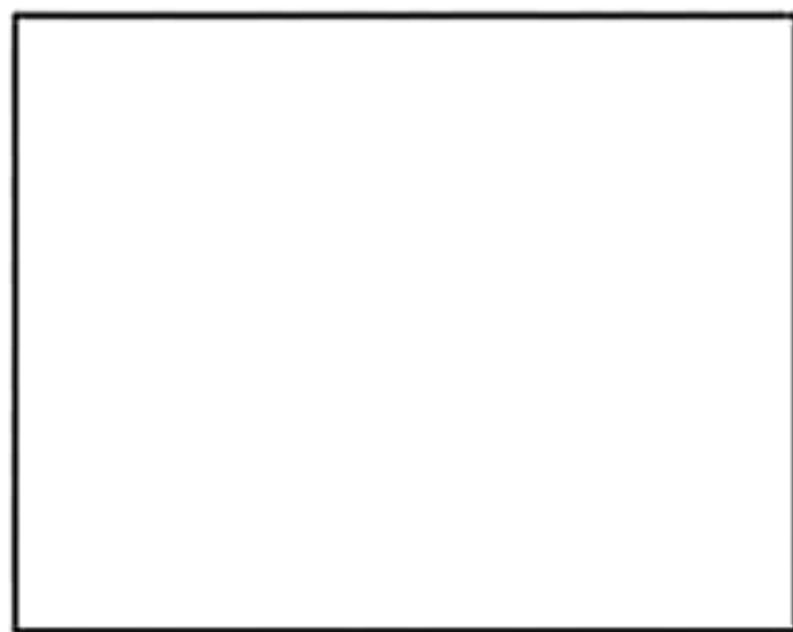
E

F

G

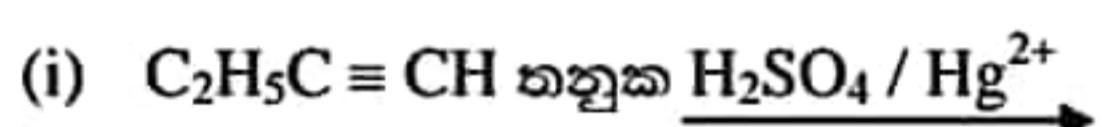

H

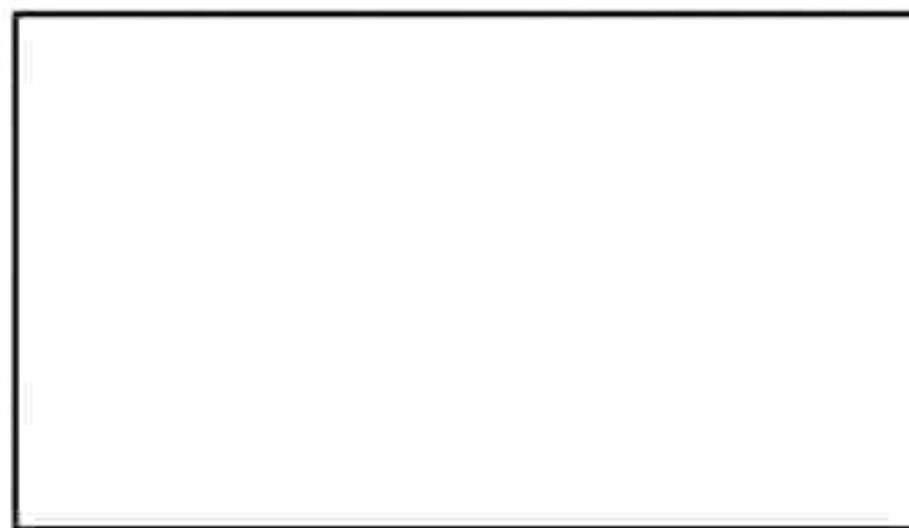
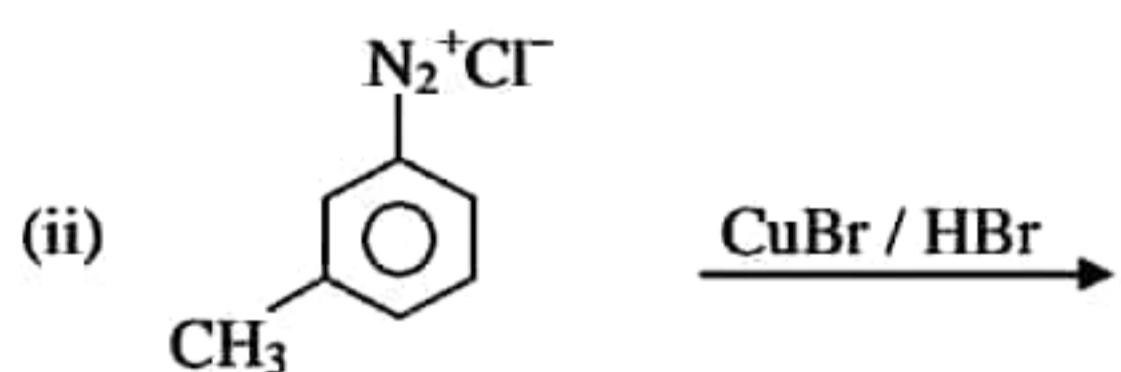

I

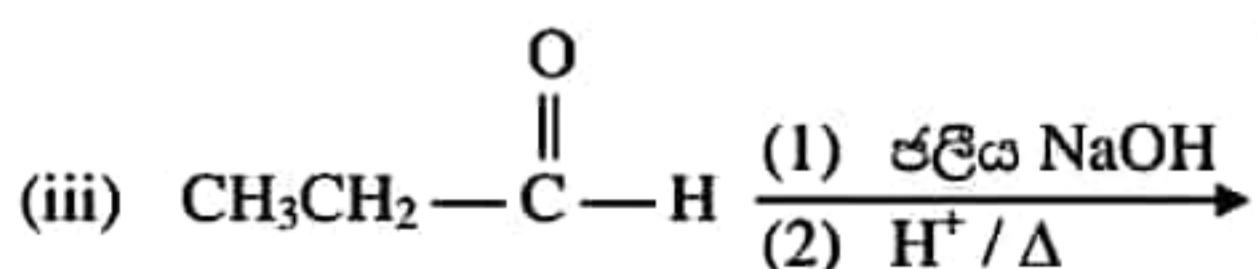
(b) පහත දී ඇති (i) සිට (vi) දක්වා ප්‍රතික්‍රියාවල J, K, L, M, N, O සහ P ව්‍යුහයන් දී ඇති කොටු තුළ අදින්න.

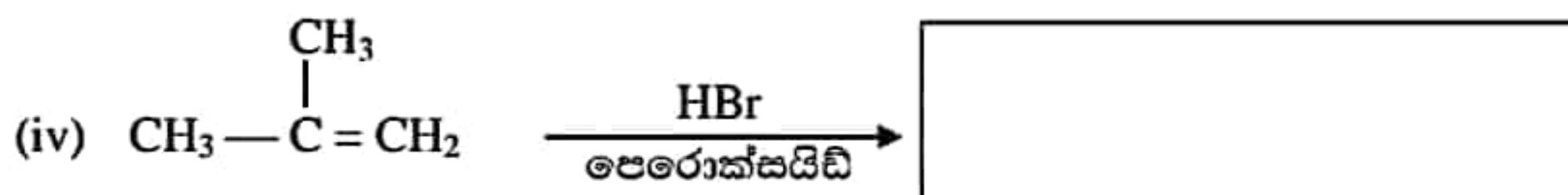
J

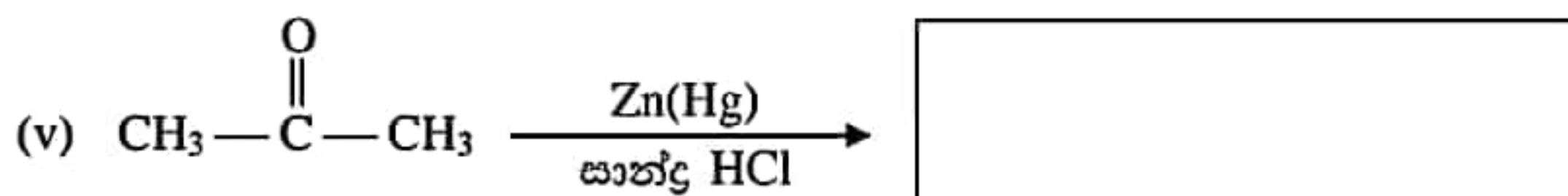
K

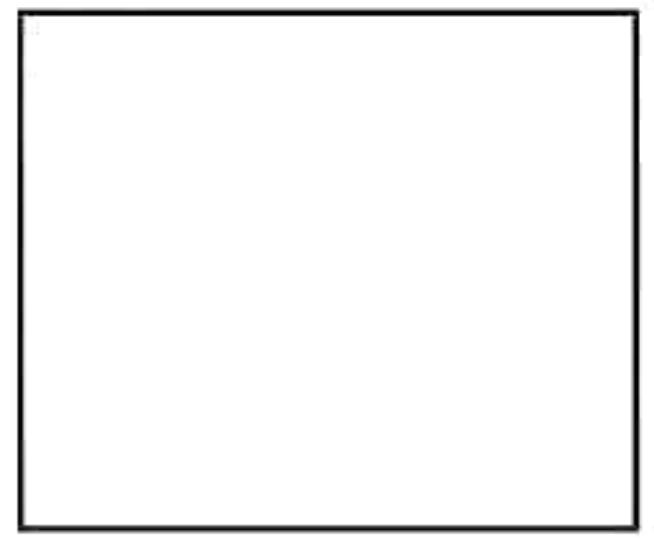
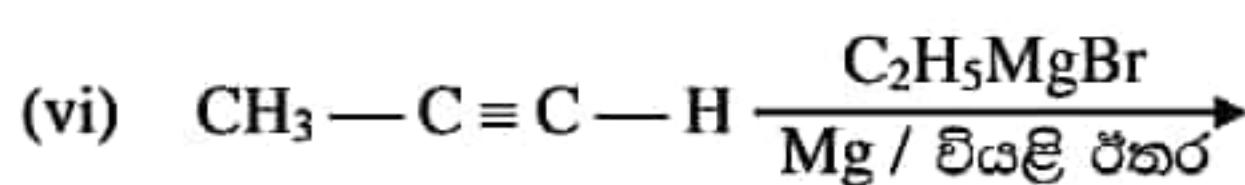
L

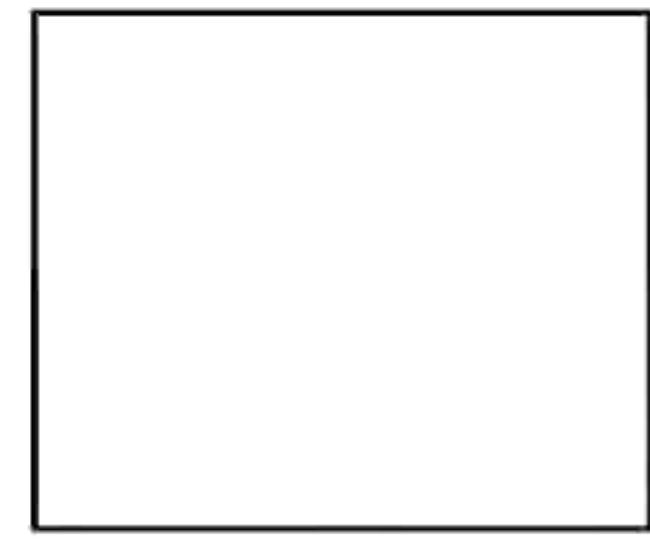
M

N

+

P

(C) $\text{CH}_3 - \underset{\text{O}}{\overset{||}{\text{C}}} - \text{H}$ සංයෝගය ජලීය NaCN හා තහුක HCl එකතු කිරීමෙන් ලැබෙන එලයේ ව්‍යුහය දක්වන්න. එම ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා යාන්ත්‍රණයක් උග්‍රන්න.

AL API (PAPERS GROUP)

B කොටස - රචනා

- ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

5. (a) (i) සංයෝගයක සම්මත බන්ධන විසටන එන්තැල්පිය යන්න අර්ථ දක්වන්න.

- උෂේණත්වය 25°C දී දුව ජලයෙහි විසටනය සඳහා දී ඇති සම්මත එන්තැල්පි සහ එන්ට්‍රොපි දත්ත සලකන්න.

අනුව	$\Delta H_f^\circ (\text{kJ mol}^{-1})$	$S^\circ (\text{J mol}^{-1} \text{K}^{-1})$
$\text{H}_2\text{O}_{(l)}$	- 285	70
$\text{H}_{2(g)}$	0	131
$\text{O}_{2(g)}$	0	205

(ii) 25°C දී ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවේ එන්තැල්පි විපර්යාසය ගණනය කරන්න.

(iii) 25°C දී ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවේ එන්ට්‍රොපි විපර්යාසය ගණනය කරන්න.

(iv) 25°C දී ප්‍රතික්‍රියාවේ ගිබිස් ගක්ති විපර්යාසය ගණනය කරන්න.

(v) 25°C දී ඉහත ප්‍රතික්‍රියාවේ ස්වයංසිද්ධතාවය පිළිබඳව අදහස් දක්වන්න.

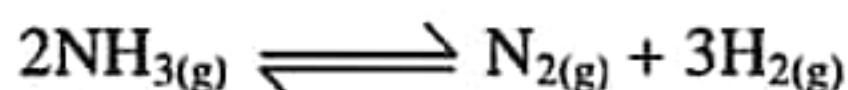
(b) ලුරියා නිෂ්පාදනයේ අතරමැදි ඒලයක් වන ඇමෝර්තියම් කාබමොටි ($\text{H}_2\text{N} - \text{COONH}_4{}_{(S)}$) උෂේණත්වය 300 k දී දූඩ් බදුනක් තුළ පහත සමතුලිතතාවයේ පවතී.

(i) ගතික සමතුලිතතාවයේ දී මුළු පිඩිනය $6 \times 10^4 \text{ Pa}$ නම් එම උෂේණත්වයේ දී K_p ගණනය කරන්න.

(ii) ඉහත (i) අවස්ථාවට අනුව K_c ගණනය කරන්න.

- ඉහත ගතික සමතුලිත පද්ධතිය 600 K දී ඉහත සමතුලිතතාවයට අමතරව පහත සමතුලිතතාවයේ දී පවතී.

සමතුලිත විට N_2 ආංගික පිඩිනය $1.2 \times 10^4 \text{ Pa}$ ලු අතර පද්ධතියේ මුළු පිඩිනය $1.2 \times 10^5 \text{ Pa}$ විය.

(iii) එක් එක් වායුවේ ආංගික පිඩිනය සොයන්න.

(iv) 600 K දී පළමු හා දෙවන සමතුලිත ප්‍රතික්‍රියාවන්හි K_p අගයන් ගණනය කරන්න.

(v) පළමු සමතුලිත ප්‍රතික්‍රියාව තාපදායක ද නැතහෙත් තාප අවශ්‍යාතක ද යන්න අප්‍රේහනය කරන්න.

(c) පහත තොරතුරු

AL API (PAPERS GROUP)

25°C දී AgCl හි දාව්‍යතා ගුණීතය $4 \times 10^{10} \text{ mol}^2 \text{dm}^{-6}$ කි.

හි K_c අගය (උත්පාදන නියතය) $1 \times 10^7 \text{ mol}^{-2} \text{dm}^{-6}$ කි.

- (i) 25°C දී පිටපසු ජලය තුළ AgCl දිය කිරීමෙන් සාදාගන්නා ලද සංතාප්ත AgCl දාවණයක අඩංගු $\text{Cl}^{-}_{(\text{aq})}$ අයන සාන්දුණය කොපමණ ද?
- (ii) සාන්දුණය 0.02 mol dm^{-3} ක් වූ AgNO_3 දාවණයක් තුළ AgCl දියකර සාදාගන්නා ලද සංතාප්ත AgCl දාවණයක අඩංගු $\text{Cl}^{-}_{(\text{aq})}$ අයන සාන්දුණය දෙන්න.
- (iii) සාන්දුණය 0.02 mol dm^{-3} ක් වූ ජලය ඇමෝර්තියා දාවණයක් තුළ AgCl දියකර සාදා ගන්නා ලද සංතාප්ත AgCl දාවණයක අඩංගු Cl^{-} අයන සාන්දුණය දෙන්න.
6. (a) උෂේණත්වය 25°C දී සාන්දුණය 0.10 mol dm^{-3} ක් වූ $\text{HCl}_{(\text{aq})}$ අම්ල දාවණයකින් 25.00 cm^3 ක පරිමාවක් අනුමාපනය ජ්ලාස්කුවකට ගෙන රීට ඉහළින් රැඳවු බිඟුරේට්ටුවකට සාන්දුණය තොදන්නා $\text{CH}_3\text{NH}_2_{(\text{aq})}$ දාවණයක් පුරවා අම්ලය මතට හැඳුමය සෙමෙන් එකතු කරමින්, pH මිටරයක ආධාරයෙන් අනුමාපන ජ්ලාස්කුව තුළ වූ දාවණයේ pH අගය මතිනු ලබයි. හැඳුමය 30.00 cm^3 ක පරිමාවක් එකතු කිරීමෙන් පසු අනුමාපන ජ්ලාස්කුව තුළ වූ දාවණයේ pH අගය 10.00 ක් විය. (උෂේණත්වය 25°C හි $\text{CH}_3\text{NH}_2_{(\text{aq})}$ හි $K_b = 1.0 \times 10^{-4} \text{ mol dm}^{-3}$ හා $\text{Kw} = 1.0 \times 10^{-14} \text{ mol}^2 \text{dm}^{-6}$ වේ.)
- (i) හැඳුමය එකතු කිරීමට පෙර අනුමාපන ජ්ලාස්කුව තුළ වූ දාවණයේ pH අගය සොයන්න.
- (ii) හැඳුම දාවණයෙන් 30.00 cm^3 ක් එකතු කිරීමෙන් පසුව අනුමාපන ජ්ලාස්කුව තුළ වූ දාවණයේ OH^{-} අයන සාන්දුණය කොපමණ ද?
- (iii) හැඳුම දාවණයෙන් 30.00 cm^3 ක් එකතු කිරීමෙන් පසු දාවණයේ $\frac{[\text{CH}_3\text{NH}_3^{+}_{(\text{aq})}]}{[\text{CH}_3\text{NH}_2_{(\text{aq})}]}$ අනුපාතය සොයන්න.
- (iv) සමකතා ලක්ෂණයට ලැඟා වීම සඳහා වැයවන හැඳුම පරිමාව සොයන්න.
- (v) හැඳුම දාවණයේ ආරම්භක සාන්දුණය ගණනය කරන්න.
- (vi) සමකතා ලක්ෂණයේ දී දාවණයේ pH අගය ගණනය කරන්න.
- (b) බෙන්සින් හා වොලුවින් වාෂ්පයිලි ද්‍රව දෙනෙකි. ඒවා මිනැම අනුපාතයකින් එකිනෙක මිශ්‍ර කළ හැකි අතර එකිදී පරිමා සංකේතවයක් හෝ ප්‍රසාරණයක් සිදු තොවේ. ඒවා මිශ්‍ර කිරීමේ දී සිදුවන එත්තැල්පි විපර්යාසය ගුනා වේ.
- (i) (1) ද්‍රව බෙන්සින් තුළත් වොලුවින් තුළත් ඒවා මිශ්‍ර කිරීමෙන් සැදෙන මිශ්‍රණය තුළත් පවතින අන්තර් අභුත ආකර්ෂණ බලවල ස්වභාවය පැහැදිලි කරන්න.
- (2) එම බෙන්සින් හා වොලුවින් මිශ්‍රණයක් තුමන තමකින් හැඳින්විය හැකිදිය දක්වන්න.
- (ii) උෂේණත්වය 30°C දී බෙන්සින් හා වොලුවින්වලින් සැදුම්ලන් මිශ්‍රණ කිහිපයක් එවායේ වාෂ්ප කලාප සමග සමතුලිතතාවයේ ඇත. ඉන් එක් මිශ්‍රණයක ද්‍රව කලාපයේ බෙන්සින් 14 mol ක් හා වොලුවින් 6 mol සමග සමතුලිතතාවයේ පවතින වාෂ්පයේ පිඩිනය $14.8 \times 10^3 \text{ Pa}$ වන අතර තවත් මිශ්‍රණයක බෙන්සින් 2 mol ක් හා වොලුවින් 3 mol සමග සමතුලිතතාවයේ පවතින වාෂ්පයේ පිඩිනය $13.6 \times 10^3 \text{ Pa}$ වේ.
- (1) 30°C දී සංඛ්‍යා බෙන්සින් හා සංඛ්‍යා වොලුවින්වල සංතාප්ත වාෂ්පයිඩා සොයන්න.
- (2) බෙන්සින් හා වොලුවින්වල ද්‍රව කලාපයේ මුළු ප්‍රමාණ 50% බැහින් පවතින මිශ්‍රණයක සමතුලිත වාෂ්පයිඩා සොයමණ ද?

- (3) දුව කළාපයේ බෙන්සින් හි මුළුලාගය 0.2 ක් වූ මිශ්‍රණයක වාෂ්ප කළාපයේ සංයුතිය දෙන්න.
- (4) 30°C දී බෙන්සින් හා ටොලුවින් සඳහා දළ සංයුති වාෂ්පපිඩින කළාප සටහනක් ඇද පහත ඒවා ලකුණු කරන්න.
 1. බෙන්සින් හි ආංශික පිඩිනය (P_{Ben})
 2. ටොලුවින් හි ආංශික පිඩිනය (P_{Tolu})
 3. මුළු වාෂ්ප පිඩිනය (P_T)
 4. සංගුද්ධ බෙන්සින් හි පිඩිනය (P°_{Ben})
 5. ටොලුවින් හි සංගුද්ධ පිඩිනය (P°_{Tolu})

7. (a) 25°C දී Al හා Cu වලින් සාදන ලද සම්මත ලෝහ-ලෝහ අයන ඉලෙක්ට්‍රෝඩ දෙකෙහි සම්මත ඉලෙක්ට්‍රෝඩ විෂව පහත පරිදි වේ.

$$E^{\theta} \text{ Al}^{3+}_{(\text{aq})} / \text{Al}_{(\text{s})} = -1.66 \text{ V}$$

$$E^{\theta} \text{ Cu}^{2+}_{(\text{aq})} / \text{Cu}_{(\text{s})} = +0.34 \text{ V}$$

- (i) මේ එක් එක් ඉලෙක්ට්‍රෝඩයේ ඉලෙක්ට්‍රෝඩ සමතුලිතතාවය දැක්වීම සඳහා තුළින සම්කරණය බැහිත් ලියන්න.
- මෙම ඉලෙක්ට්‍රෝඩ දෙක එක් කර සැදු කෝජයක සම්මත විද්‍යුත්ගාමක බලය සෞඛ්‍යම අවශ්‍යව ඇත. මේ සඳහා ඔබට සන්නායක කමිෂ්, චෝල්ට් මීටරයක් සහ ලවණ පාලමක් සපයා තිබේ.
- (ii) ඉහත අවශ්‍යතාවය සඳහා සකසන ලද විද්‍යුත් රසායනික කෝජයේ නම් කරන ලද දළ රුපසටහන අදින්න. එක් එක් ඉලෙක්ට්‍රෝඩය මත එහි ආරෝපණය ලකුණු කරන්න.
- (iii) ඉහත කෝජයේ
 - (1) අනෝධ ප්‍රතික්ෂියාව
 - (2) කැනෝධ
 - (3) සමස්ථ කෝජ ප්‍රතික්ෂියාව ලියන්න.
- (iv) ඉහත කෝජයේ සම්මත විද්‍යුත් ගාමක බලය සොයන්න.
- (v) ඉහත කෝජය සඳහා සම්මත කෝජ සටහන ලියන්න.
- (vi) ලවණ පාලම තුළ යෙදිය හැකි රසායනික දුව්‍යයක් නම් කරන්න.
- (vii) ලවණ පාලම මගින් අපේක්ෂිත ක්‍රියාව දක්වන්න.
 - ඉහත ඉලෙක්ට්‍රෝඩ සකස් කිරීමේදී සාන්දුණය 1.00 mol dm^{-3} ලු $\text{Al}(\text{NO}_3)_3(\text{aq})$ දාවණ 300 cm^3 ක් ද භාවිතා කර තිබුණි. කෝජය ක්‍රියාත්මක වී විනාඩි 40 කට පසුව $\text{CuSO}_4(\text{aq})$ දාවණ 200 cm^3 ක් ද භාවිතා කර තිබුණි. කෝජය ක්‍රියාත්මක වී විනාඩි 40 කට පසුව $\text{CuSO}_4(\text{aq})$ හි සාන්දුණය $0.875 \text{ mol dm}^{-3}$ බව සොයා ගන්නා ලදී.

- (viii) ඉහත කාලය තුළ කෝජය ක්‍රියාත්මක වීමේදී විසර්ජනය වූ ආරෝපණ ප්‍රමාණය සොයන්න.
- (ix) ඉහත විද්‍යුත් රසායනික කෝජය ක්‍රියාත්මක වූ කාලය පුරාවට ඒකාකාර විද්‍යුත් බාරාවක් නිපදවන්නේ යයි උපකල්පනය කරමින් කෝජයෙන් නිදහස් කළ බාරාව ගණනය කරන්න.
- (x) විනාඩි 40 කට පසුව $\text{Al}(\text{NO}_3)_3(\text{aq})$ දාවණය තුළ $\text{Al}^{3+}_{(\text{aq})}$ සාන්දුණය ගණනය කරන්න.

AL API (PAPERS GR

(b) පහත ප්‍රශ්නය පදනම් වන්නේ A නම් ලෝහය මත සැදී තිබූ කොල පැහැති B නම් කුඩා සම්බන්ධයෙනි. B කුඩා ගතිමින් සිදුකළ පරික්ෂණ කිහිපයක ප්‍රතිඵල පහත දක්වා ඇත.

- B ජලය සමග සෙලවු විට එය ජලයේ දිය තොවුණි.
 - B තනුක H_2SO_4 අමුලයේ දියවි කොල පාට C නම් ඉවණය ලබාදුන් අතර මෙහිදී වාසු පිටවීමක් නිරික්ෂණය තොවුණි.
 - C ඉවණයෙන් ස්වල්පයකට ජලය $NaOH$ එකතු කළ විට සඳහා කොල පාට D අවක්ෂේපය වැඩිපුර ජලය $NaOH$ හි දිය තොවේ.
 - D අවක්ෂේපය අඩංගු ඉවණයට ජලය ඇශෝතියා වැඩිපුර ප්‍රමාණයක් එකතු කළ විට එම අවක්ෂේපය ඒ තුළ දියවි තද නිල්පාට E ඉවණය ලැබුණි.
 - C ඉවණයෙන් තවත් කොටසක් ගෙන ඊට සාන්ද HCl අමුලය එකතු කළ විට කහ පාට F ඉවණය ලැබුණි.
 - C ඉවණයෙන් ස්වල්පයක් ගෙන ඊට බිඳී මෙතිල් ග්ලයෝක්සිම (DMG) ප්‍රතිකාරකයෙන් ස්වල්පයක් එකතු කළ විට රතු පාට G අවක්ෂේපය සඳහා.
- ඉහත නිරික්ෂණ ඇසුරින් පහත ප්‍රශ්නවලට පිළිතුරු සපයන්න.
- (i) A ලෝහය කුමක් ද?
 - (ii) A හි ඉලෙක්ට්‍රෝන වින්‍යාසය ලියන්න.
 - (iii) අදාළ නිරික්ෂණයන් සඳහා සේතුවන B, C, D, E, F හා G ප්‍රශ්න හඳුන්වන්න.
 - (iv) අදාළ නිරික්ෂණයන් සඳහා සේතුවන E හා F ප්‍රශ්නවල IUPAC නාම ලියා දක්වන්න.

(c) දෙන ලද කුමය පමණක් භාවිතයෙන් පහත සංයෝග එකිනෙකින් වෙන් කර හඳුනාගන්නා ආකාරය දක්වන්න. (මධ්‍යින් පිළිතුර සඳහා ප්‍රතික්‍රියා දැක්වීම අවශ්‍ය තොවේ.)

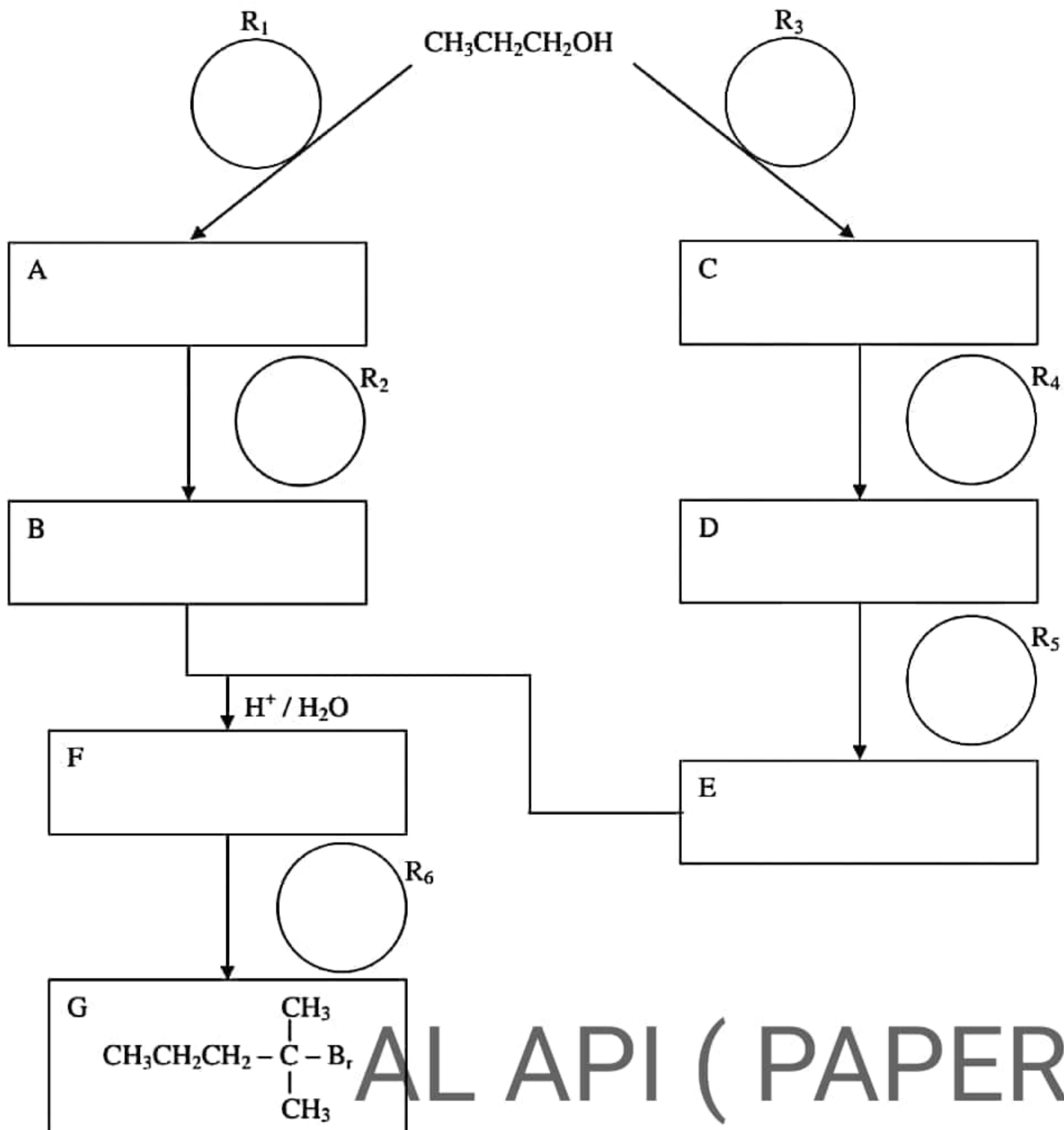
(i) $LiNO_{3(s)}$
$NaNO_{3(s)}$
$NH_4NO_{3(s)}$	}	රත් කිරීම මගින්
(ii) $Mg(NO_3)_{2(aq)}$
$FeSO_{4(aq)}$
$CuSO_{4(aq)}$		ජලය NH_3 එකතු කිරීම මගින්
(iii) $Na_2CO_{3(aq)}$
$Na_2C_2O_{4(aq)}$
$Na_2S_{(aq)}$	}	ආම්ලික $KMnO_4$ ඉවණයක් එකතු කිරීම මගින්
(iv) $Zn(NO_3)_{2(aq)}$
$AgNO_{3(aq)}$
$CuSO_{4(aq)}$		ජලය $NaOH$ එකතු කිරීම මගින්

AL API (PAPERS GROUP)

C කොටස - රචනා

- ප්‍රශ්න දෙකකට පමණක් පිළිතුරු සපයන්න.

8. (a) $\text{CH}_3\text{CH}_2\text{CH}_2\text{OH}$ එකම ආරම්භක කාබනික සංයෝගය ලෙස හාවිත කරමින් පහත දැක්වෙන ප්‍රතික්‍රියා අනුකූලයට අනුව G සංයෝගය පිළියෙළ කර ඇත.

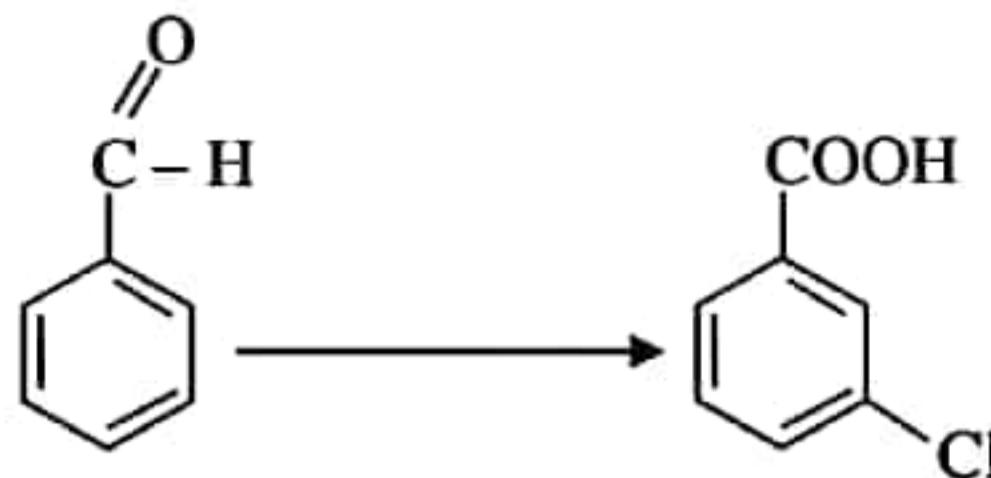

A, B, C, D, E, F සංයෝගවල වූහ සහ ප්‍රතිකාරක R₁, R₂, R₃, R₄, R₅ සහ R₆ දෙන්න.

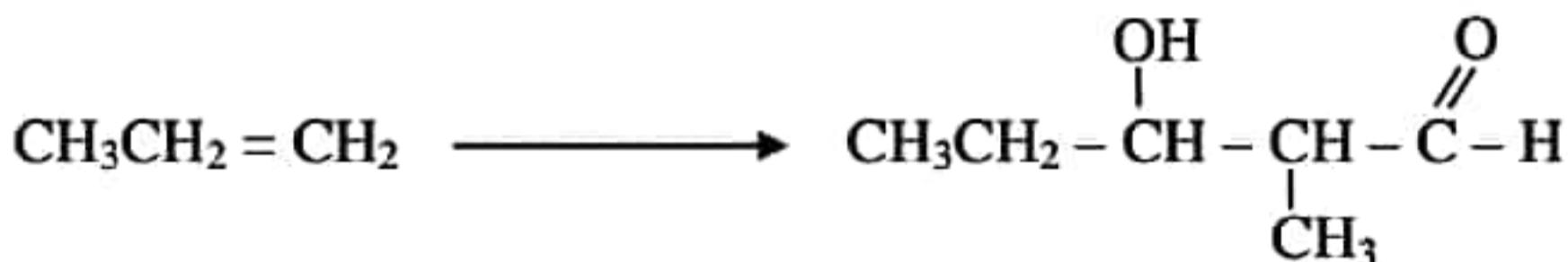
ප්‍රතිකාරක වශයෙන් පහත දී ඇති රසායනික ද්‍රව්‍ය පමණක් තනි තනිව හෝ සංයෝගන ලෙස හාවිත කළ යුතුය.

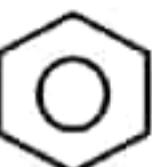
PBr₃, සා: H₂SO₄, Mg, H⁺ / KMnO₄, වියලි රේතර, H₂O

- (b) (i) පහත සඳහන් පරිවර්තනය පියවර තුනකට (03) නොවැඩී සංඛ්‍යාවකින් සිදුකරන්නේ කෙසේදි පෙන්වන්න.

- (ii) පහත දුක්වෙන පරිවර්තනය පියවර හතරකට (04) නොවැඩී සංඛ්‍යාවකින් සිදු කරන්නේ කෙසේදි පෙන්වන්න.

- (c) (i) සහ $\text{CH}_3-\underset{\text{CH}_3}{\underset{|}{\text{C}}}-\text{Cl}$ අතර ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා අවශ්‍ය ප්‍රතිකාරක සමග ප්‍රතික්‍රියාව ලියා ද්‍රැව්‍යන්න.

- (ii) ඉහත ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා යාන්ත්‍රණය ලියන්න.

9. (a) M යනු 3d ආත්තරික මූලදුව්‍යයක් වන අතර එය එකම ඔක්සිකරණ අංකයකින් යුත් වෙනස් වර්ණයන් සහිත N හා P තම් ඔක්සි ඇතායනා 2ක් යාදියි. මින් N හාජ්මික මාධ්‍යයේ දී ස්ථායි වන අතර P ආම්ලික මාධ්‍යයේ දී ස්ථායි වේ. මිට අමතරව M ස්ථායි ඔක්සිකරණ අවස්ථා 2ක් පෙන්වයි. එවායින් පහළ ඔක්සිකරණ අවස්ථාව සහිත M හි ජලිය දාවණය (X) නිල් දම් පැහැය ගනී. මෙම දාවණය තහුක NaOH ස්වල්පය බැහින් එකතු කරගෙන යාමේ දී පළමුව කොළ පැහැති අවක්ෂේපයක් (Y) ලබාදෙන අතර වැඩිපුර NaOH හමුවේ දී කොළ පැහැති දාවණයක් (Z) ලබා දෙයි. Y අවක්ෂේපය සහිත ප්‍රතික්‍රියාවකට වැඩිපුර සාන්දු NH₃ එකතු කර වික වේලාවක දී දම්පැහැති දාවණයක් (W) ලබා දේ.

AL API (PAPERS)

- (i) M හඳුනාගන්න.
- (ii) M හි ඉලෙක්ට්‍රෝන වින්‍යාසය ලියන්න.
- (iii) X, Y, Z සහ W යන සංයෝග / අයනවලට අදාළ අණුක සූත්‍ර ලියා ද්‍රැව්‍යන්න.
- (iv) ඉහත N හා P ඔක්සි ඇතායනා දෙනෙහි රසායනික සූත්‍ර ලියා එවායේ ජලිය දාවණවල වර්ණය සඳහන් කරන්න.
- (v) N, P බවට පත්වන තුළිත අයනික සම්බන්ධය ලියන්න.
- (vi) හාජ්මික මාධ්‍යයේ X ජලිය අයන දාවණයකට H₂O₂ එක් කළ විට කහ පැහැති දාවණයක් ලබාදෙයි. එම ප්‍රතික්‍රියාව සඳහා තුළිත අයනික සම්බන්ධය ලියන්න.

- (b) X දාවණයේ අඩංගු Fe²⁺ හා Fe³⁺ අයනවල සාන්දුණය නිර්ණය කිරීම සඳහා පහත සඳහන් ක්‍රියා පිළිවෙළ අනුගමනය කරන ලදී.

X දාවණයේ 25 cm³ ක් මුළුමනින්ම ඔක්සිකරණ කිරීමට 0.05 mol dm⁻³ ආම්ලික KMnO₄ දාවණයකින් 15.8 cm³ ක් වැය විය. එම X දාවණයෙන් තවත් 25 cm³ පරමාණුක හයිඩ්‍රිජන් මගින් මුළුමනින්ම ඔක්සිහරණය කළ පසු එම දාවණය සමග සම්පූර්ණයෙන්ම ප්‍රතික්‍රියා වීමට මුළු KMnO₄ දාවණයෙන් 27.8 cm³ ක් වැය විය.

X දාවණයේ තිබූ Fe^{2+} හා Fe^{3+} අයනවල කාන්දුණය gdm^{-3} වලින් ගණනය කරන්න.

- (c) CaCO_3 , K_2CO_3 හා MgO පමණක් අඩංගු මිශ්‍රණය 10 g ක් තදින් රත් කළ විට සිදු වූ ස්කන්ධය අඩුවීම 2.20 g ක් විය. ලැබෙන මිශ්‍රණය වැඩිපුර ප්‍රමාණයක් HCl පවතින දාවණයකට එක් කළ පසු තවදුරටත් ස්කන්ධය 0.80 g කින් අඩු විය (CO_2 පිටවීම නිසා).
- (i) මිශ්‍රණයේ පවතින එක් එක් ප්‍රේෂ්‍යයේ ස්කන්ධ ප්‍රතිගණය සොයන්න.
 - (ii) මෙහිදී ඔබ එළඹෙන උපක්ෂීල්පන වෙතොත් සඳහන් කරන්න.
- ($K = 39$, $C = 12$, $O = 16$, $Mg = 24$, $Ca = 40$)

10. (a) පහත දැක්වෙන (i) සිට (vii) දක්වා ප්‍රෝන් Mg නිස්සාරණය පිළිබඳ බිඟි ක්‍රමය මත පදනම් වේ.
- (i) Mg නිස්සාරණයට යොදා ගැනෙන අමුදුවා මොනවා ද?
 - (ii) මෙහි එක් එක් පියවරේ දී සිදු කෙරෙන ප්‍රතික්‍රියා දක්වන්න.
 - (iii) Mg නිස්සාරණයේ පළමු පියවරේ කාර්යක්ෂමතාව වැඩි කිරීම සඳහා යෙදිය හැකි උපායමාර්ගක් සඳහන් කරන්න.
 - (iv) දෙවන පියවරේ දී සිදු කෙරෙන ප්‍රතික්‍රියා දාවහනා ගුණිත සංකල්පය ඇසුරින් පහදන්න.
 - (v) Mg හි භාවිත 2ක් සඳහන් කරන්න.
 - (vi) Mg නිස්සාරණයේ දී පරිසරයට භානි විය හැකි ආකාර 2ක් දක්වන්න.
- (b) සුරුයාගේ සිට පාරීවිය කරා පැමිණෙන UV විකිරණවලට ජීවීන් නිරාවරණය විම වැළැක්වීම සඳහා ඕසේන් ස්තරය වැදගත් මෙහෙයක් ඉටු කරයි.
- (i) UV විකිරණවලට නිරාවරණය විමෙන් ජීවීන්ට සහ පරිසරයේ ඇති දේවලට සිදුවිය හැකි භානි 4ක් සඳහන් කරන්න.
 - (ii) ඕසේන් ස්තරය මගින් පාර්ශම්‍යාල විකිරණ පාරීවි පාශ්චිය කරා ලෙස විම වුන්වන ආකාරය පුදුපුදු ප්‍රතික්‍රියා සහිතව විස්තර කරන්න.
 - (iii) ඕසේන් වියන් භායනයට ස්වභාවික සාධක සහ මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙයි. මෙම ප්‍රකාශය පැහැදිලි කර මිනිස් ක්‍රියාකාරකම් හේතුවෙන් ඕසේන් වියන් භායනය සිදුවන ආකාරය ප්‍රතික්‍රියා සහිතව පැහැදිලි කරන්න.
 - (iv) ඕසේන් වියනා ආරක්ෂා කිරීමට ගතහැකි ක්‍රියාමාර්ග පැහැදිලි කරන්න.
- (c) පහත දැක්වෙන ප්‍රෝන් බහු අවයවක මත පදනම් වේ.
- (i) ආකලන බහු අවයවක 3ක් නම් කරන්න.
 - (ii) සංස්කන බහු අවයවක 2ක් නම් කරන්න.
 - (iii) රේඛීය බහු අවයවක 2ක් හා ත්‍රිමාණ ජාල බහු අවයවක 2ක් නම් කරන්න.
 - (iv) තාප සුවිකාරය බහු අවයවක 3ක් නම් කරන්න.
 - (v) තාප ස්තාපන බහු අවයවක 2ක් නම් කරන්න.
 - (vi) ප්‍රත්‍යාස්ථානිකයක් හා ප්‍රාග්ධනිකයක් නම් කරන්න.
 - (vii) පොලිස්ටියිරින් හි එක් අවයවකය දෙන්න.
 - (viii) පොලිස්ටියිරින්වල ප්‍රතාවර්තන එකකය දෙන්න.
 - (ix) පොලිස්ටියිරින්වල ගුණ දෙකක් සඳහන් කර එම එක් ගුණය අනුව එක් භාවිතය බැඳීන් දෙන්න.

ආචාර්යිතා වගුව

	1	H													2	He	
1		3	4														
2		Li	Be														
3		11	12														
4		Na	Mg														
5		19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	
6		K	Ca	Sc	Ti	V	Cr	Mn	Fe	Co	Ni	Cu	Zn	Ga	Ge	As	
7		Rb	Sr	Y	Zr	Nb	Mo	Tc	Ru	Rh	Pd	Ag	Cd	In	Sn	Sb	
8		55	56	La-	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	
9		Cs	Ba	Lu	Hf	Ta	W	Re	Os	Ir	Pt	Au	Hg	Tl	Pb	Bi	
10		Fr	Ra	Lr	Rf	Db	Sg	Bh	Hs	Mt	Uun	Uuu	Uub	Uut	...		

57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	
La	Ce	Pr	Nd	Pm	Sm	Eu	Gd	Tb	Dy	Ho	Er	Tm	Yb	Lu	
89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99	100	101	102	103	
Ac	Th	Pa	U	Np	Pu	Am	Cm	Bk	Cf	Es	Fm	Md	No	Lr	

AL API (PAPERS GROUP)

23, AL API PAPERS GROUP

The best group in the telegram

